

Věc: Posudek vedoucího bakalářské práce**Název bakalářské práce:
Středověké zbraně
(Archeologické nálezy militarií 13. až 15. století z jižních Čech)****Autor: Jan Kocina
Archeologický ústav FF JU v Českých Budějovicích
r. 2012****Volba tématu**

Zvolené téma patří do oblasti studia dějin hmotné kultury s užším vztahem k archeologii a vojenské historii vrcholného a pozdního středověku.

Jedná se o první pokus evidovat a zhodnotit archeologické nálezy středověkých militarií z jihočeského regionu. Proto lze zvolené téma hodnotit jako badatelsky závažné a přínosné pro regionální i nadregionální archeologicko-historické studium.

Metodologie

Koncepce tématu je postavena na standardním modelu, jehož jednou součástí jsou obecné oborové poznatky o zájmové problematice (středověká militaria) a druhá se analyticky zaměřuje na konkrétní nálezový soubor (zbraně z jižních Čech). První polovina bakalářské práce je proto věnována evropskému a domácímu přehledu o dějinách bádání, terminologii a typologii středověkých zbraní, v druhé pak autor podává přehled o jihočeských nálezech.

V práci jsou uplatněny metody deskripční, komparativní a analýzy za pomoci statistických, grafických a evidenčně databázových přehledů se snahou dospět v závěru k syntéze, tj. k porovnání vývoje a proměn středověkých zbraní, nalezených v jižních Čechách, se současným stavem poznání dané problematiky v ČR a na území Evropy.

Práci doplňují obrazové přílohy, na něž je v textu odkazováno. Vztah k studovanému tématu prokázal J. Kocina mj. i tím, že do příloh zařadil vlastní fotografie předmětů ze sbírkových fondů jihočeských muzeí, které při přípravě bakalářské práce navštívil.

Forma bakalářské práce

Absolventská práce obsahuje 74 stran textu, jednu čtyřstránkovou tabulkovou přílohu a 29 obrázků. Je členěna na 6 kapitol s připojeným seznamem odborné literatury a příloh. Neobsahuje cizojazyčné resume.

Rukopis splňuje požadavky na rozsah bakalářské práce.

Posuzování formální stránky bakalářské práce zahrnuje vedle koncepce a členění i pohled na nezákladnější složky psané odborné stati. Sem patří vedle gramatiky a stylistiky také odkazový aparát a oborová terminologie.

Práce je přehledně členěna, čtivá, se standardními výrazovými prostředky, jen výjimečně se vyskytují terminologické nedostatky¹. Text je ale neúměrně zatížen gramatickými chybami², mezi nimiž patří k nejzávažnějším 44 tzv. hrubých pravopisných chyb a více než 140 nedostatků stylistických (koncovky slov) a interpunkčních. Také formální stránka odkazového aparátu vykazuje velké množství nedostatků. Nejčastěji se jedná o neuvedení stran u studií, citovaných v textu v závorkách (65 případů), o špatnou citaci v textové části práce (13x) a naopak na mnoha místech chybí v textové části uvedení zdroje, z něhož autor prezentovaná fakta čerpal (min. v 36 případech v textu chybí odkaz na zdroj informací); ve 12 případech jsem odkaz v textu (závorka s citovanou prací) nenašel v seznamu literatury.

Uvedenými nedostatky je práce značně zatížena a s ohledem na pravopisná pravidla (zvl. tzv. hrubé chyby), daná pro absolventské práce na JU v ČB, je posuzovatel povinen snížit hodnocení o jeden stupeň.

Obsah bakalářské práce

Bakalářská práce je zaměřena na středověké vojenství s důrazem na archeologické prameny a jejich výpovědní hodnotu ve vztahu k vývoji a proměnám zbraní v průběhu středověku.

Po úvodních kapitolách o struktuře práce a použitých metodách (kap. 2) následuje přehled o dějinách bádání, podaný z domácí a zahraniční literatury od 19. století po současnost (kap. 3). Autor zde prokázal dobrou znalost problematiky včetně obecně používaných mezinárodních typologií a chronologií pro jednotlivé druhy středověkých zbraní.

Za úvod k vlastní odborné části práce lze považovat následující kapitolu (kap. 4), v níž J. Kocina prezentuje terminologii a typologii militarií i jejich morfologickou proměnu ve vazbě na vývoj středověkého vojenství.

Hlavní náplní bakalářské práce je analýza a hodnocení jihočeských militarií, pocházejících z archeologických výzkumů jihočeských lokalit, resp. uložených ve sbírkových fondech jihočeských muzeí (kap. 5). Je škoda, že se autor ve druhé polovině práce nedržel struktury, kterou předložil v kapitole 4, tj. prezentace jihočeského materiálového souboru podle morfologicko-typologických kritérií, neboť ta mu nabízela komparovat jednotlivé druhy zbraní v čase, tedy v proměnách vojenské techniky³, jak to prezentoval v obecném pojednání o českém a zahraničním materiálu v kap. 4. Náznakem toho, co jihočeský soubor nabízí, je graf 2 a jednostránkový statistický přehled, podaný na str. 45-46. Protože práce neobsahuje (ani jako přílohu) katalog všech nálezů,

¹ „stratigrafické vrstvy“ (s. 33); „špice je..“ (s. 59) ad.

² Protože není možno v posudku uvést všechny opravy, odkazují na rukopis, v němž jsem nedostatky vyznačil červenou barvou.

³ Přes nečetné stávající doklady z jižních Čech by bylo žádoucí podrobněji pojednat o vazbě jihočeských nálezů na způsoby středověkého vedení boje (pěší, jezdecké, chladné – palné zbraně atd.); i na malém množství některých druhů dosud nalezených zbraní z jižních Čech by bylo možno poukázat na jejich funkčně-morfologické proměny v čase.

s nimiž autor pracoval, je obtížné (a místy nemožné) některá z textových konstatování verifikovat. J. Kocina se totiž v analytické části svojí bakalářské práce věnuje téměř výhradně nálezům ve vazbě na nálezové prostředí, charakterizované sociálně-společenským zařazením lokality (město, vesnice, hrad apod.). To by byla sice zajímavá sonda do života středověké populace, kdyby ovšem takto pojaté pojednání nesuplovalo katalogovou a typologickou část práce. Zvolenou metodu analýzy považuji za ne zcela vhodnou, neboť je oproti první polovině práce (typologie podle druhů zbraní) odlišně pojatá (nálezy ve vazbě na sociálně-společenské prostředí). Díky absenci katalogu nálezů i chybějící souhrnné typologii jihočeských nálezů v samostatné kapitole se ve výsledcích obtížně orientuje. Protože jsou i v analytické (kap. 5) a závěrečné (kap. 6) kapitole faktografické chyby⁴ či diskutabilní konstatování⁵, zůstala druhá polovina práce koncepcí a způsobem zpracování za očekáváním, neboť v etapě heuristiky a získávání obecných znalostí o zájmové problematice prokazoval J. Kocina velké nasazení a přehled.

Závěrečné zhodnocení

Předložená práce je prvním pokusem o vyhodnocení specifické historické materie – středověkých militarií – z jižních Čech.

S ohledem na formální nedostatky (zvl. hrubé pravopisné chyby a problémy v citačním aparátu) a koncepční pojetí druhé poloviny práce snižuji za každou z těchto stránek hodnocení o jeden stupeň.

Práci jako celek hodnotím známkou: **dobře**

V Českých Budějovicích 10. srpna 2012

doc. PhDr. Rudolf Krajíc, CSc.

Otázky k obhajobě:

⁴ Např. - „...pochází z Tábora z výzkumu O. Jankovce ve Střelnické ul. čp. 224“ (s. 58) – komentář R. Krajíc: O. Jankovec byl vedoucím inženýrské organizace, která opravovala pam. objekty v Táboře, nebyl archeolog a neprováděl archeol. výzkumy; ty v té době realizoval PhDr. M. Drda, CSc.

- „zajímavostí je, že nemáme žádný doklad o používání palných zbraní ze Sezimova Ústí, které bylo vypáleno v r. 1420“ (s. 64) – komentář R. Krajíc: těžko takové nálezy předpokládat, protože si obyvatelé po té, co bylo město během jediné noci bez velkých problémů obsazeno, svoji obec po měsíci zapálili sami, aby mohli odejít na nově založený Tábor a neměli v blízkosti lokalitu, která by mohla sloužit nepříteli jako vojenské zázemí. Na počátku r. 1420 zde lze tedy použití palných zbraní předpokládat v minimálním rozsahu.

⁵ - „přínos náhodných nálezů šipek k poznání je minimální“ (s. 63) – komentář R. Krajíc: autor asi myslí ve vztahu k lokalitě, ale ve vztahu k morfologii a typologii středověkých militarií má jejich posuzování značný smysl, jinak by téměř žádnou hodnotu („minimální poznání“) neměla ani značná část tzv. starých muzejních sbírkových fondů, které nemají dochovány nálezové okolnosti.

- ústup z pozice co nejkvalitněji posoudit dostupné nálezy vyjadřuje J. Kocina i v závěrečné větě své práce: „práce neměla za cíl vytvořit kompletní soupis militarií z území jižních Čech, ale osobně ji považuji jako jeho základ“ (s. 65) – komentář R. Krajíc: jako vedoucí práce musím konstatovat, že ne všechny existující nálezy mohly být k dispozici (viz nové archeol. výzkumy, nevidované staré sbírkové muzejní fondy, nepublikované nálezy apod.), ale J. Kocina nejen pečlivě procházel odbornou literaturu, ale i navštěvoval muzea s dostupnými nálezy, udělal proto pro heuristiku, co v daném čase mohl a není na místě, aby sám degradoval své vysoké nasazení ne zcela obsahově jasnou – shora citovanou – formulací.

1/ v čem jsou shodné nebo odlišné jihočeské nálezy středověkých militarií od ostatních českých či středoevropských?

2/ v závěru své práce píšete, že se chcete tématu a jihočeskému souboru věnovat i nadále. Jaké možnosti tento fond do budoucna nabízí?